

AUTARKEIA

alumni Wijsbegeerte

Universiteit Utrecht

Alumniberichten oktober 2007

Diner/thee pensant 17-11-'07; Joel Anderson

Op zaterdag 17 november 2007 wordt een 'thee pensant' gehouden voor de leden van Autarkeia. Joel Anderson zal zijn paper bespreken dat als titel heeft: "De autonomieklouf: een nieuwe kijk op het probleem van maatschappelijke hypercomplexiteit".

Gedragswetenschappers, cognitieve psychologen en overrompelde consumenten: allemaal delen ze de sociale kritiek dat er te veel keuze is. Anderson tracht in deze bijdrage een kader te scheppen om de problematische fenomenen achter dit vraagstuk te analyseren. Hij doet dat in termen van de discrepantie tussen het werkelijke autonome, en het door de talloze aanbieders (bedrijven en publieke dienstverleners) veronderstelde keuzevermogen van mensen.

Anderson noemt verschijnsel de 'autonomieklouf'. Hij analyseert dat elke 'policy or practice' terdege rekening met houden met deze kloof tussen de veronderstelde en de autonome, werkelijke keuzecompetenties. Zijn model biedt verschillende voordelen boven de standaard benaderingen. Recente voorstellen, denk aan privatisering van het sociale verzekeringsstelsel of het introduceren van een levensloopregeling, illustreren het ontstaan van de autonomieklouf. En waarom ze afgewezen kunnen worden, zowel om intrinsieke (als wilscontradictie) als om extrinsieke redenen (conditioneel, gegeven de huidige omstandigheden).

Locatie	Het Bakkerswinkeltje (aan de Drift)
Aanvang	14.00u
Toegangsprijs leden	€ 10,00
en niet-leden	€ 16,75

Opgeven tot uiterlijk 8-11 2007. Voor die datum dient u:

1. Per giro betaald te hebben (Het gironummer is: 2294471, t.n.v. Autarkeia, p/a Steve Bikostraat 262, 3573 BG Utrecht);

En

2. uw aanmelding per mail door te geven aan van.bockel@hetnet.nl

Geef uzelf tijdig op; vol=vol, er is een beperkt aantal plaatsen

Colofon

Universiteit Utrecht alumni
Wijsbegeerte: sinds 1994 actief;
oprichtingsvergadering van de
vereniging: 12 december 1996.

Adressen van de bestuursleden

email: bureau@phil.uu.nl.

vz: Bernard Verlaan, email bjernv@dds.nl.

De contributie bedraagt € 8,= (acht EURO) per jaar. Het gironummer is 2294471, t.n.v. Autarkeia, p/a Steve Bikostraat 262, 3573 BG Utrecht. Facultaire contact persoon: Erna Kas: Erna.Kas@phil.uu.nl

Dies 2007, 31 maart 2007

In het vroegere Trans-2 gebouw, dat nu het 'Van Unnikgebouw' heet, verzorgde Autarkeia in samenwerking met het departement Wijsbegeerte in de middag een tweeluik. Aansluitend op het thema van het ochtendprogramma 'de kunst van het denken' (met een lezing door Frans Verstraten van Psychonomie),

hield Albert Visser (hoogleraar logica en hoofd van de opleiding Cognitieve Kunstmatige Intelligentie) zijn betoog. Dat ging over het gebruik van symbolen waarmee de kunst van het denken te beoefenen is. Dat bleek heel wat ingewikkelder in elkaar te zitten dat de eerste indruk zou vermoeden. Zelfs een symbool dat slechts uit één karakter bestaat (bijvoorbeeld 'a') laat dit al zien.

Tibor Goossen sprak na de theepauze over zijn scriptie over Heidegger's Nietzsche: De conceptie van de kunstenaar in Heidegger's 'Der Wille zur Macht als Kunst'. Speels, helder en duidelijk over een toch niet al te lichte materie. Een kleine rondgang door de filosofie; hier en daar een prikkelend voorbeeld. Het publiek was duidelijk geboeid.

Natuurlijk toog een aantal aanwezigen naar de borrel na afloop om daar de discussie over diverse zaken voort te zetten. Bijvoorbeeld over 'ein Stein', 'Einstein', 'Steinen' en zo. Anderen wisselden ervaringen uit over werkkringen in het heden of het verleden; alumni maken nogal wat mee, zo blijkt.

Quo vadis?

Alumni aan het woord; in 5 regels (of een paar meer ;-)). In deze nieuwsbrief: Henk Visscher. Wat doet u (werk en privé)? Wat doet u

Nieuws van de faculteit

- Wie het bekende www.phil.uu.nl voor de website van de faculteit intoetst, komt terecht op de website van de Geesteswetenschappen. Het is dan even zoeken maar in het organogram staat bij de departementen ook Wijsbegeerte vermeld.

Nieuws van het departement

- Onze trouwe liaison met de faculteit, Erna Kas, zal haar taak overdragen omdat ze binnen de nieuwe constellatie van de faculteit Geesteswetenschappen de functie hoofd van de hele OSZ-afdeling vervult. Formeel werkt zij dan niet meer voor wijsbegeerte. Na meer bijna tien jaar inzet, steun en regelwerk van Erna valt het Autarkeiabeheer dit afscheid natuurlijk zwaar. Tegelijkertijd: van harte gefeliciteerd met deze mooie stap in een al mooie loopbaan. Veel succes en ... we zien uit naar je ongetwijfeld even hartelijke opvolgster Anemarie Besselink.

Berichten van het bestuur

- Nieuwe bestuursleden laten een nieuwe wind waaien. Dat ziet u aan de vormgeving van de nieuwsbrief; heel veel fraaier vanaf dit 22e exemplaar! Het hele bestuur is hier blij mee en hoopt: u ook.
- De leden van Autarkeia hebben het Jubileumboek 1996-2006 ontvangen, tezamen met dé Jubileumboeklegger ter gelegenheid van ons 10-jarig bestaan. Het boek is een product waar alle bestuursleden hard aan gewerkt hebben in de afgelopen 2 jaar. Het bestuur hoopt dat het een bijzonder plaatsje in uw boekenlast krijgt (naast de verzamelde nieuwsbrieven wellicht). Er is ook voor gezorgd dat er ook een exemplaar naar de Koninklijke Bibliotheek is gezonden (een wettelijke verplichting voor alle Nederlandstalige publicaties).
- Jubileumboek inhoudelijk, **rectificatie**: het bestuur is gemeld dat het Naardense Comeniushuis géén dependance heeft in de stad Utrecht, zoals vermeld bij de informatie over een van de vroegere bestuursleden (oud-voorzitter Niels Bokhove). Die informatie berustte op een misverstand, waarvoor excuus. Voor meer informatie over de 17e eeuwse Tjechische pedagoog en filosoof Comenius die onder andere in Nederland gewerkt (in Amsterdam) en gewoond heeft: zie <http://www.radio.cz/en/article/55618> en www.ibe.unesco.org/publications/ThinkersPdf/comeniuse.pdf.
- De elektronische versies van de nieuwsbrieven van Autarkeia zijn – circa 2 weken na publicatie – terug te vinden op de website <http://www.phil.uu.nl/onderwijs/wijsbegeerte/alumni/autarkeia.shtml>. Of anders, door 'Alumni' aan te klikken op de website van de Geesteswetenschappen, bij Faculteit.
- De contributie 2008. Het bedrag blijft ongewijzigd: € 8,= (acht euro).
- Nu de gelederen van het bestuur versterkt zijn met Mirjam en Nico, heeft Lotte Jensen aangekondigd af te treden. Hoewel

met filosofie? Wat wilt u doen met filosofie? Wat wilt u dat Autarkeia voor u doet?

Respectievelijk: 1) A.O.W. ; 2) van Alfa tot Omega Werken; 3) (ik) wil het Alfa tot Omega Wetenschappelijk krijgen; 4) Wens door Autarkeia Opgemerkt te Worden.

Ik stel deze pretenties zonder enige reserves, omdat er intussen in de filosofie geen andere keuzes overgebleven zijn.

Om enige toelichting te geven:

“Alfa”: (absolute) affirmatie,

“Omega”: (absolute) ontkenning (ofwel negatie).

Anders gezegd, het draait om zijn en niet-zijn.

Met groeten, Henk Visscher.

Filosofie nú

Wat leert de filosofiestudent nú? Wat leest zij/hij? Veel readers ongetwijfeld. Maar de studiegids tilt wellicht een tipje van de sluier op; een boekenlijstje misschien? Het leeslijstje wordt uitgebreid met:

- The Scientific Background to Modern Philosophy, ed. M.R. Matthews, Hackett Publishing Comp. 1989;
- Diderot: ‘L’interpretation de la Nature’, in ‘ Diderot, auvres philosophiques’, ed. Paul Vernière, Paris;
- Hegel, Enzyklopedie der philosophischen Wissenschaften, Darwin, origin of Species, (Ch. 3, 4, 14).

Internet Philosophie

Internet ontwikkelt zich in een epidemisch tempo. Op dit moment zijn er ruim 190 miljoen internetpagina’s waar de woorden filosofie, wijsbegeerte of *philosophy* in voorkomen. Ongetwijfeld niet allemaal “ons soort” filosofie; elke zichzelf respecterende organisatie houdt er immers een *philosophy* en een *mission* op na. De verwachting is dat in 2010 het totale volume van alle gecodificeerde data, per dag twee maal

alle begrip voor deze stap en de keuze voor andere prioriteiten, doet het een tikje zeer. Lotte’s specifieke invalshoek en puntige opmerkingen zullen node gemist worden. Het bestuur hecht aan goede continuïteit en overdracht van opgebouwde kennis en ervaring. Lotte, hartelijk dank voor je inzet bij de talloze bijeenkomsten, bij de nieuwsbrieven en bij het jubileumboek.

Alumn’ukjes

Bibliotheek, boeken en meer

- Bij een bibliotheek denk al je snel aan boeken. Dat is in het algemeen juist. Ook de collectie van bibliotheek van de Universiteit Utrecht omvat overwegend boeken. Maar ... er is meer; CD’s en DVD’s. De universiteit organiseert voor een breed publiek openbare colleges, het zogenaamde Studium Generale. Hier heb je de gelegenheid befaamde wetenschappers te ontmoeten en te debatteren met denkers. Studium Generale is het podium van de Universiteit Utrecht, waar studenten, docenten en andere geïnteresseerden kennis kunnen maken met alle mogelijke vakgebieden. De colleges van Studium Generale zijn gratis en voor iedereen zonder reservering toegankelijk. Je kunt ze afzonderlijk of in serie volgen. Iedereen is welkom en er is geen tentamen aan verbonden! De meeste lezingen worden ‘s avonds gehouden in het Academieggebouw aan het Domplein. Ook ‘onze’ universiteitshoogleraar Herman Philipse geeft regelmatig acte de présence. Zijn serie hoorcolleges Acht filosofische miniatures is een wandeling met zevenmijlslaarzen door de geschiedenis van de wijsbegeerte en is bedoeld voor geïnteresseerden zonder veel filosofische achtergrondkennis.

De twintigste eeuw heeft een vrijwel onuitputtelijke rijkdom aan filosofische ideeën opgeleverd. Er leefden in deze eeuw meer filosofen dan in alle voorgaande eeuwen tezamen. De collegencyclus Filosofen van de twintigste eeuw toont deze rijkdom aan de hand van acht vooraanstaande denkers en de wijsgerige stromingen die ze vertegenwoordigen. Aan bod komen Russell, Husserl, Wittgenstein, Heidegger, Reichenbach, Sartre, Popper en Van Orman Quine.

In de wording van onze moderne westerse cultuur is de verhouding tussen wetenschap en godsdienst een belangrijk gegeven. Philipse behandelt in *Wetenschap versus godsdienst* enkele individuele denkers uit de wetenschapsgeschiedenis, van Copernicus en Galilei tot Darwin en Hubble. Welke veranderingen in het denken over godsdienst brachten deze wetenschappers teweeg? De colleges van Philipse worden druk bezocht. De beschikbare zalen zijn te klein om iedereen te kunnen herbergen. Bij Philipse moet er worden uitgeweken naar de aula, die altijd tot de nok gevuld is. Stoelen op het podium moeten soelaas bieden aan gretig toehorend publiek. Als

zal verdubbelen (aldus Dr. Bon-tis van het Instituut voor Intel-lectueel Kapitaal Onderzoek op pg 72 van <http://aepp.net/Proceedings2003.pdf>). Wie overziet of bevat dat nog? Of verwordt de trotse 'homo sapiens sapiens' tot een spreekwoordelijke kleuter met de Encyclopedia Britannica op schoot? Als informatie en kennis niet tussen iemands oren zit, is er dan wel sprake van kennis? Hoe het ook zij, hopelijk verleidt een zoekopdracht op internet u tot verder lezen en 'kennis nemen van':

- vacatures docent filosofie
- Simpsons die aan filosofie doen (http://nl.wikipedia.org/wiki/The_Simpsons_and_Philosophy:_The_D'oh!_of_Homer)
- de activiteiten van het Dutch-Flemish Network for Philosophy of Science and Technology
- daoïsme
- de omvangrijke index van filosofie weblogs, van David Chalmers.

Niet in de bibliotheek

Uw voorzitter heeft in 2006 mee-gewerkt aan de publicatie 'IJs-berenplaag op de Veluwe, een bundel essays over de toekomst', Prof. Dr. R.J. in't Veld en ir. J.H. van de Veen, eindredactie Dr. F.M.R.C. Basten. De essays zijn geschreven door specialisten rond thema's die in de toekomst een grote rol gaan spelen in de ontwikkeling van onze samenleving. Juist niet de zaken waar iedereen nu al over spreekt maar over zaken die voor-bij de horizon te verwachten zijn. Bijvoorbeeld, vraagstukken rond de maakbare mens, robotica en *ambient, convergent & embedded technology*, onderwijs/arbeidsmarkt. De schrijvers zijn creatieve, dwarsdenkers, wetenschappers, publicisten en politici. In essentie beoogt de publicatie mensen te laten nadenken over de mogelijk-ke toekomstige ontwikkelingen

Philipse het woord voert is hij uitgerust met mobiele audio-apparatuur. Van de colleges worden geluidsopnamen ge-maakt die op cd te koop zijn. Een catalogus van alle cd's is beschikbaar op www.managementcd.nl. Leuk om voor jezelf te kopen of als cadeau te geven. Een set van acht cd's kost € 57,50. De cd's met de colleges van Philipse kunnen geleend worden in de Universiteitsbibliotheek.

Boeken (aanwinsten in de bibliotheek), een "willekeurige selectie"

Is het Studium Generale een 'levend boek', een 'tableau vivant' zo u wilt, natuurlijk zijn er ook de letters in boeken die pas gaan 'leven' als u ze leest. Ook dit maal is voor u op zesde verdieping naar de plank nieuwe aanwinsten gekeken. Een uiterst magere plankje dit keer om een keuze uit te maken, bovendien alleen in de categorie 'ethiek'.

- ETH-AA-2007-11 *On desire, why we want what we want. William B. Irvine* (322p). Het boek tracht een analyse te geven van onze verlangens; ook de geheime en de ongewenste. Na een twaalftal hoofdstukken blijkt de conclusie te zijn dat onze verlangens een eigen leven hebben. De meeste komen voort uit ons biologische systeem. Irvine geeft een aantal adviezen. Het compleet meesteren van verlangens wordt uitgesloten geacht. Volgens Irvine is dat maar goed ook. In de verschil-lende hoofdstukken komen we verschillende grote namen tegen uit de filosofie en de theologie, en boeken met interes-sante, verlangenopwekkende, titels.
- ETH-AA-2007-10 *The Price of Peace, Just war in the Twenty-First Century. Ed. Charles Reed and David Ryall*. De twee uitgevers laten in het 340 pagina's tellende boek diverse auteurs aan het woord. Zij spreken zich uit over kaders voor het maken van ethische beslissingen, over de nieuwe dreigingen in de wereld, over rechtvaardige oorlogen en vredehandhaving. De conclusies? Die beperken zich tot politieke perspectieven van de V.S en het UK, en een 'Amerikaans militair ethicist's perspective'.
- ETH-AF-2005-18 *Macht und Ohnmacht, Konzeptionelle und kontextuelle Erkundungen. W.Veight/C Höbenthal (Hg)*. In 224 pagina's komen in de bijdragen van diverse auteurs respectievelijk de conceptuele, de politieke en de kerkelijke en maatschappelijk context aan de orde. Interessant is de re-flectie op biotechnologische innovaties van Jens Clausen, in relatie tot macht en 'Ohnmacht'.

binnen het eigen werk- en denk-domein. Het gaat niet specifiek over filosofie (er is wel aandacht voor CI-gerelateerde zaken). Maar dat neemt niet weg dat be-paalde vragen evengoed voor de filosofie gesteld kunnen worden. Welke kansen en problemen zijn er bijvoorbeeld voor de filosofie in de komende eeuw of halve eeuw? En voor de verschillende

specialisaties daarbinnen? Na een geschiedenis van bijna 2500 jaar en diverse pogingen de filo-sofie te beëindigen c.q. voorspel-lingen daartoe, zijn er ongetwij-feld wel een aantal ideeën. Meer informatie in het persbericht: www.horizonscan.nl/uploads/File/005%20IJsberenplaag.doc en op de website www.horizon-scan.nl, zie publicaties.